

DOI: 10.20535/2522-1078.2022.1(11).264432

УДК 35.075: 808.51

Надходження до редакції: 10.05.2022

Прийняття до друку: 29.06.2022

Онкович Г. В.*д-р пед. наук, канд. філол. наук, професор,
м. Київ, Україна, onkan@ukr.net*

ORCID: 0000-0001-9493-9104

Onkovych G.*Dr. of Pedagogical, PhD of Philology, Professor,
Kyiv, Ukraine, onkan@ukr.net*

ORCID: 0000-0001-9493-9104

**ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНА МЕДІАОСВІТА;
З ДОСВІДУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**
PROFESSIONALLY ORIENTED MEDIA EDUCATION;
FROM DISTANCE LEARNING EXPERIENCE

У статті йдеться про становлення медіаосвіти у вищій школі, спрямованої на всебічний розвиток особистості під час навчання. Завданням фахівця інформаційної епохи стає розвиток критичного мислення, вміння аналізувати та відбирати особистісно значущу інформацію, структурувати, узагальнювати та осмислено використовувати медіапродукти.

Мета роботи — простежити розвиток явища «професійно орієнтована медіаосвіта» у вищій школі України, продемонструвати це на прикладі його впровадження в умовах дистанційного навчання під час воєнних дій в Україні.

У дослідженні використано загальнонаукові методи: аналізу та синтезу, аналогії, системний аналіз, спостереження. Основною базою для дистанційного навчання були відомі платформи Google Classroom і Google Meet. Google Classroom (Гугл Клас).

Приходимо до висновку, що медіаосвіта не повинна залишатися фрагментарною та впроваджуватися з ініціативи поодиноких новаторів-педагогів, а мусить стати ефективною складовою частиною загальнонаціональної системи освіти. Як результат медіаосвіти й застосування медіаосвітніх засобів і технологій у професійній підготовці, медіакультура сприятиме формуванню й розвитку медіаосвітніх знань, умінь і навичок роботи з медіаосвітніми засобами фахової інформації та комунікації, що дозволить вміти читати повідомлення, розшифрувати прихований зміст, використовувати матеріали засобів масової інформації у самоосвіті та професійній діяльності. Осучасненню навчального процесу — через розмаїття медіаосвітніх технологій — сприяє розвиток медіадидактики. Вона

має кілька складників і розглядається деякими дослідниками як парасольковий термін. Спецкурс «Професійно орієнтована медіаосвіта» (ПОМО), орієнтований на фахові потреби з використанням профільних медіазасобів, доцільно використовувати у навчальному процесі при дистанційній формі навчання, у профільних вищах. Він розвиває медіаграмотність і критичне мислення, формує медіа-і фахову компетентності майбутнього спеціаліста.

Ключові слова: медіаосвіта, медіаграмотність, медіакультура, медіаосвітні засоби, медіадидактика, критичне мислення.

The article deals with the development of media education in higher education, aimed at the comprehensive development of personality during education. The task of an information age specialist is the development of critical thinking, the ability to analyze and select personally significant information, structure, generalize and meaningfully use media products.

The purpose of the work is to trace the development of the phenomenon of "professionally oriented media education" in higher education in Ukraine, to demonstrate it on the example of its implementation in the conditions of distance learning during military operations in Ukraine.

The research uses general scientific methods: analysis and synthesis, analogies, system analysis, observation. The main basis for distance learning was the well-known Google Classroom and Google Meet platforms. Google Classroom (Google Class).

We come to the conclusion that media education should not remain fragmented and implemented at the initiative of individual innovators-pedagogues, but should become an effective component of the national education system. As a result of media education and the use of media education tools and technologies in professional training, media culture will contribute to the formation and development of media education knowledge, abilities and skills of working with media education tools of professional information and communication, which will allow to be able to read messages, decipher hidden content, use media materials in self-education and professional activity. The development of media didactics contributes to the modernization of the educational process — through the variety of media educational technologies. It has several components and is considered by some researchers as an umbrella term. The special course "Professionally Oriented Media Education" (ПОМО), focused on professional needs with the use of specialized media, is advisable to use in the educational process in the distance form of education, in specialized higher education institutions. It develops media literacy and critical thinking, forms media and professional competence of the future specialist.

Keywords: media education, media literacy, media culture, media educational tools, media didactics, critical thinking.

Постановка проблеми. Нові життєві обставини вимагають орієнтації вищої школи на всебічний розвиток особистості в процесі її підготовки. Завдання фахівця інформаційної епохи — розвивати критичне мислення, вміння аналізувати та відбирати особистісно значущу інформацію, структурувати, узагальнювати та осмислено використовувати медіапродукти, — на цьому акцентують увагу багато програмних документів, прийнятих останніми роками. На це був зорієнтований авторський спецкурс Г. В. Онкович «Медіаосвіта» [1]. Уперше у вищій школі України його викладання розпочалося на кафедрі видавничої справи і редагування Національного технічного університету України «КПІ». Наразі ми ведемо мову про «професійно орієнтовану медіаосвіту» (це поняття в освітній простір вперше запровадили також українські дослідники).

Обставини склалися так, що апробація нового авторського спецкурсу «Професійно орієнтована медіаосвіта» у Приватному вищому навчальному закладі «Київський медичний університет» припала на військовий час, тож мовимо сьогодні про досвід дистанційного його впровадження. Цьому передувало он-лайн навчання в умовах карантину через ковід.

Мета роботи — простежити розвиток явища «професійно орієнтована медіаосвіта» у вищій школі України, продемонструвати це на прикладі його впровадження в умовах дистанційного навчання під час воєнних дій в Україні.

Матеріали й методи. У дослідженні використано загальнонаукові методи: аналізу та синтезу, аналогії, системний аналіз, спостереження. Основною базою для дистанційного навчання були відомі платформи Google Classroom і Google Meet. Google Classroom (Гугл Клас) — це безкоштовна платформа орієнтована на викладачів та учнів/студентів для організації навчального процесу та виконання завдань онлайн. Цей сервіс для дистанційного навчання було створено у 2014 році, але відтоді, як у багатьох країнах світу навчальні заклади були закриті на карантин, його функціонал виявився дуже актуальним та затребуваним. І особливо — в Україні, з лютого 2022 року, коли тут розпочалася великомасштабна війна у зв'язку з нападом Росії.

Classroom — це поєднання декількох сервісів Google, адаптованих під освітні завдання. Тут кожен вчитель може створити власний віртуальний клас або окремі курси. Для цього надаються унікальні посилання (коди), якими можуть приєднуватися учні. На сторінці кожного курсу можна публікувати навчальні матеріали, проводити опитування, тести та створювати тематичні завдання.

Освіт'янам також надається можливість систематизувати, розповсюджувати та збирати завдання або інші матеріали курсу у цифровому вигляді через Google Classroom. Викладачі можуть легко опублікувати те саме завдання для кількох груп водночас або призначити індивідуальне завдання окремим студентам. Будь-яке завдання або матеріал, опублікований у Google Classroom, можна повторно опублікувати для майбутніх занять.

Ще один сервіс, розроблений Google, був також запропонований викладачам. Це — Google Meet, котрий з 9 березня 2017 р. працює через відео-телефонний зв'язок та відеоконференції, Щоб створити відеозустріч, необхідно увійти до облікового запису Google Workspace. Будь-який користувач може приєднатися до відеозустріч за посиланням. Для проведення зустрічей Meet потрібні: Мобільний додаток Meet або Gmail або сайт сервісу, відкритий в одному з підтримуваних браузерів, сумісний пристрій, що відповідає мінімальним вимогам до системи, операційна система, що підтримується, широкополосне підключення до Інтернету, вбудована веб-камера або зовнішня камера підключена через USB. Спочатку Google Meet створювався як сервіс захищених відеоконференцій високого класу для бізнесу. Тепер він доступний будь-якому користувачеві та на будь-якому пристрої. Зустрічі Meet можна проводити будь-де. Слухачі можуть перебувати у найвіддаленіших куточках — аби там був інтернет-зв'язок. Викладач може публікувати оголошення у стрічці класу, додавати текстові нотатки, фото, відео з Youtube, спілкуватися зі студентами у чаті. Кожен студент може мати індивідуальне завдання, яке побачать інші. Сервіс безкоштовний, доступний цілодобово Усі налаштування курсів зрозумілі та нескладні. Усі навчальні матеріали зберігаються на Google Диску, у тому числі й виконані студентами завдання. Google Classroom має інтеграцію з Google Диском, Документами, Календарем, Формами та Поштою. [<https://www.google.com/search?q=%D0%BC%D0%B8%D1%82+%D0%B3%D1%83%D0%B3%D0%BB&oq=%D0%BC%D0%B8%D0%B8%D1%82&aqs=chrome.2.69i57j46i67i175i199j0i10i67j0i512j0i10i512j0i10i13i433l3j46i10i199i433i465.12120j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8>].

Сервіс Google Classroom доступний всім, хто має обліковий запис Gmail, працювати з ним можна як на комп'ютері, так і на планшеті та мобільному телефоні. Для входу в сервіс перейдіть за прямим посиланням <https://classroom.google.com/> або скачайте на телефон однойменну мобільну програму в Google Play. Також досить просто знайти Google

Classroom у браузері Google Chrome у списку доступних програм біля іконки профілю праворуч вгорі екрана. <https://web24.com.ua/google-classroom-guide/> І це дуже прислужилося, коли іноземні студенти мусили виїхати з Києва в перші дні війни у лютому 2022 року — навчальний процес не припинявся.

Так трапилося, тому що у Київському медичному університеті ще в перші дні оголошення ковід-карантину було організовано навчання співробітників з оволодіння навичками роботи у Гугл-класі: в дистанційному режимі і Google Meet: проводились вебінари, прослуховувались лекції, виконувались тести і практичні. Викладачі одержали сертифікати, котрі підтверджували їхню готовність приступити до роботи зі студентами в дистанційному режимі. Це було зручно: кожному завданню можна встановити термін виконання, викладач у режимі реального часу може спостерігати за тим, як студенти виконують завдання, бачити список зданих та незданих робіт, виставляти оцінки (тести оцінював автомат). Зовсім небагато часу, витраченого на вивчення сервісу Google Клас, дозволило легко та ефективно вести навчальний процес. Після оволодіння сервісом Google Classroom викладачі Університету почали створювати власні курси, переглядати курси, до яких було отримано доступ раніше, копіювати і використовувати на заняттях потрібні матеріали з різних інтернет-джерел.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми свідчить про те, що упровадження медіаосвітніх засобів і технологій у навчальний процес відбувається досить швидкими темпами, оскільки ці засоби і технології мають інноваційний характер і сприяють осучасненню усіх ланок сучасної освіти. Завдяки медіаосвіті сучасні студенти отримують стимул до самоосвіти через медіа. Переконаємося в цьому, коли знайомимося з монографією «Медіакомпетентність фахівця» [2]. У названій роботі автори розглядають особливості набутої медіакомпетентності на прикладі своєї майбутньої спеціальності. Саме практика викладання спецкурсу «Медіаосвіта» переконала у необхідності перетворення медіаосвіти «взагалі» на «професійно орієнтовану медіаосвіту».

Результати дослідження. Особливо успішною була самостійна пошукова робота студентів, адже обов'язковою була умова: знайти таку професійно значущу інформацію, щоб її пред'явлення здивувало і одногрупників, і викладача. Найцікавіші пошукові знахідки перетворювалися на статті, доповіді на конференціях та публікувалися. Для деяких студентів науковий пошук, спрямований на збагачення

професійних знань, продовжився під час написання дипломної роботи. Деякі дипломні проекти стали основою колективної монографії «Медіакомпетентність фахівця». Так, Юлія Горун [2, с. 15–83], обґрунтовувала ефективність технології формування медіаграмотності редактора як складової його професійної компетентності з використанням сайтів з медіаграмотності. Дослідниця запропонувала власне визначення поняття медіакомпетентності редактора, виділила складники медіакомпетентності, які можна розвивати за допомогою сайтів залежно від специфіки редакторської діяльності, згрупувала сайти за медіаграмотністю, а також визначила, за допомогою яких засобів через ці сайти формується медіакомпетентність редактора. Віра Кравчук у розділі «Періодичні видання з мистецтвознавства як засіб медіаосвіти» [2, с. 84–132], вперше представила мистецтвознавчу періодику як окремий пласт спеціалізованої преси, що може бути корисним в реалізації завдань медіаосвіти. Авторка дослідження справедливо вважала, що завжди актуальною залишатиметься естетична та культурологічна функції такої періодики, оскільки поінформованість у мистецтві — один із основних показників освіченості та культурного рівня особистості, Редакторському аспекту підготовки до видання такої літератури, як комікси (мальовані історії) присвячено розділ авторства Катерини Нагорної [2, с. 222–281]. Вперше у вітчизняній гуманітаристиці розглядалися навчально-виховні можливості коміксів та умови їх застосування. Молода дослідниця запропонувала власне визначення поняття: медіапродукт: це результат навчальної або практичної медіадіяльності людини, що має на меті донести певну інформацію до цільової аудиторії, відрізняється наявністю ідеї, єдністю форми та змісту, цілісністю, завершеністю, має яскраве емоційне начало, тобто це — продукт практичної діяльності (опрацювання досвіду і спостережень) із використанням медіа, зрозумілий для подальшого використання, єдиний для посилання на нього. Мета дослідження Наталії Литвин (Кривоніс) — обґрунтування ефективності технології формування професійної компетентності редакторів засобами медіапсихології [2, с. 133–179; 9]. Роль медіапсихології у формуванні професійних якостей не була предметом наукових досліджень ні українських, ні зарубіжних учених. Н.Литвин уперше у світовій практиці розглянула роль медіапсихології у формуванні професійних якостей редактора. Інший приклад підключення цих факторів до професійної діяльності редактора представлений у розділі Іванни Костюхіної [2, с. 180–221], де йдеться про медіапсихологію як засіб виявлення механізму впливу

на емоції глядача розважальних телепередач. Іванна Костюхіна пропонує власне визначення цього поняття: «Медіапсихологія — це галузь науки, яка досліджує та визначає можливий вплив засобів масової інформації на психіку реципієнта та на основі виявлених механізмів пропонує шляхи для його зменшення». Її робота — значний внесок і в розвиток критичного мислення, коли аналіз медіапродукту орієнтований на розуміння прихованої складової повідомлення.

Окремі положення студентських досліджень були предметом обговорення на міжнародних круглих столах та міжнародних науково-практичних конференціях. За результатами досліджень авторами-студентами опубліковано декілька статей. Більш того, з плином часу публікація статей за темою випускної роботи стала обов'язковою умовою при підготовці магістрів у різних вишах.

Водночас проблематику медіаосвіти розробляли науковці та аспіранти відділу теорії та методології гуманітарної освіти. Зокрема, інтегрований спецкурс з основ медіакомпетентності у професійній підготовці майбутніх фахівців технічних спеціальностей було запропоновано аспіранткою Інституту вищої освіти і викладачем Національного Івано-Франківського технічного університету нафти і газу І. А. Сахневич. Нею було теоретично досліджено основні змістові блоки цього інтегрованого спецкурсу: змістовий, мотиваційний, організаційно-діяльнісний, діагностико-корекційний, визначено його мету, завдання та оптимальні способи впровадження у професійну підготовку студентів технічних спеціальностей на прикладі вишу нафтогазового профілю. Особлива увага приділялась прикладним аспектам пропедевтичного семінару. Також було обґрунтовано доцільність його застосування в професійній підготовці майбутніх технічних фахівців. Значна увага приділялась визначенню основної термінологічної системи змістового блоку, а також було окреслено основні форми медіаосвітніх засобів, зокрема розроблялись такі медіатехнологічні карти, як пресотехнологічні, інтернет-технологічні та кінотехнологічні. Актуальність та перспективність розробленого спецкурсу для впровадження в професійну підготовку технічних фахівців підтвердились практикою. Цей спецкурс, як і кілька інших, розроблених свого часу в Інституті вищої освіти, став підмурком для сучасних спецікурсів з професійно орієнтованої медіаосвіти [3].

До дидактичних умов належать: визначення ефективних напрямів, способів та підходів щодо застосування медіаосвітніх технологій у

професійній підготовці; виокремлення основного змісту і структури медіаосвітніх технологій з метою їх ефективного застосування; пошук основних видів медіаосвітніх засобів і технологій та обґрунтування важливості їх використання у професійній підготовці. У дисертації, захищеній 2011 року в Інституті вищої освіти НАПН України [4], І. А. Сахневич зазначала, що медіаосвіта не повинна залишатися фрагментарною та впроваджуватися з ініціативи поодиноких новаторів-педагогів. Вона повинна стати ефективною складовою частиною загальнонаціональної системи освіти. Як результат медіаосвіти й застосування медіаосвітніх засобів і технологій у професійній підготовці, медіакультура сприятиме формуванню й розвитку медіаосвітніх знань, умінь і навичок роботи з медіаосвітніми засобами фахової інформації та комунікації [5].

На думку І. А. Гуріненко [6], засоби мас-медіа, за умови виконання ролі об'єктів, що несуть у собі проблемні ситуації, стають тими дидактичними засобами, які допомагають реалізувати принципи індивідуалізації в процесі проблемно-орієнтованого навчання, а також безпосередньо слугують засобами розвитку та формування критичного мислення. Це в свою чергу, реалізує мету навчання на матеріалах та за допомогою мас-медіа (медіаосвіти) — вміння читати повідомлення, розшифровувати прихований зміст, використовувати матеріали засобів масової інформації у самоосвіті та професійній діяльності.

Медіаінформаційна грамотність стала ключовою ознакою фаховості спеціаліста. Вона успішно розвивається завдяки медіаосвітнім технологіям. Їх об'єднує відносно нове поняття медіадидактика, котра успішно розвивається в різних аспектах і на різних рівнях функціонування медіапедагогіки в руслі медіаосвіти [7, 8, 9]. Медіадидактика — це новітня галузь педагогіки, з точки зору функціональності — педагогічна технологія, що розробляє теорію освіти, навчання й виховання, обґрунтовує зміст, визначає закономірності, цілі, форми та методи освіти за допомогою медіазасобів та складається з певних систем способів або дій — технологій навчання. Медіаосвітня технологія — процес усіх можливих дій, способів, методів побудови навчально-освітньої діяльності із залученням медіаосвітніх засобів з метою формування медіакультури особистості студента (майбутнього фахівця) на рівнях медіаграмотності, медіакомпетентності та медіаобізнаності. Згодом при вивченні дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» (в дистанційному режимі через ковід) у Київському медичному університеті

було апробовано медіаосвітні технології [11, 12, 13, 14, 15]. Наприклад, курс «Українська мова за професійним спрямуванням» у медичному виші передбачав звернення студентів до медіаджерел медичного спрямування. При такому підході доцільно звернути увагу на публікації дослідників, котрі відстежують мовно-термінологічні процеси в сучасній українській мові. Медична термінологія розглядалася у дослідженнях науковців, Результати досліджень з медичної термінології можуть бути використані на заняттях з української мови за професійним спрямуванням у медичних освітніх закладах, вони мають важливе значення і для формування компетенції референтів і редакторів наукової та інформаційної діяльності, можуть бути застосовані в практиці організацій, які спеціалізуються на науково-інформаційній діяльності, де можуть працювати випускники медичних вишів.

Цікаво, що іноземні студенти «з відстані» збагачували однокурсників і викладача англомовними джерелами з різних країн. Це при тому, що в полі зору медіапедагогів-дослідників на пострадянському просторі зазвичай перебували англомовні джерела з США, Канади, Великої Британії, Австралії, роботи Ш.Гоне із Франції, праці німецьких дидактів. Наразі створюється навчальний посібник з дисципліни Програмою передбачено лекційні заняття; практичні заняття; в т.ч. — заняття з моделювання медіаосвітніх ситуацій; контрольні роботи; самостійна науково-пошукова робота; підготовка рефератів за проблематикою курсу; захист реферату або медіапроєкту за проблематикою курсу; залік. Коло завдань курсу характеризується як методолого-практичне.

Частина виконаних студентських домашніх завдань представлена на ФБ сторінці «Медична блогодидактика» (з портретами авторів). Вони та інші студентські дослідження стають матеріалом для представлення спецкурсу освітянському загалові. Наприклад, у статті «Спецкурс «Професійно орієнтована медіаосвіта» у розвитку фахової компетентності: з досвіду впровадження» представлено доробок третьокурсниці Марини Корж з кількох тем курсу [15], підготовлено до друку статті з прикладами досліджень інших студентів, в т.ч. іноземних.

Спецкурси з медіаосвіти пропонувалися в різних навчальних закладах. Це, зокрема, представлено у збірнику програм [16] і колективній монографії [2]. Останнім часом у різних навчальних закладах почали викладатися спецкурси з професійно орієнтованої медіаосвіти. Одним із перших став приватний вищий навчальний заклад «Київський медичний

університет», де цей курс викладається вітчизняним (українською мовою) й іноземним (англійською мовою) студентам [17, 18, 19]. Досвід столичного вишу зацікавив медіадидактів в інших вишів України й не тільки. Зокрема, два спецкурси — для майбутніх медіа працівників (журналістів) і правників — запропоновано студентам університеті Гурама Таварткіладзе (Тбілісі, Грузія) [20, 21].

Звичайно, професійно орієнтована медіаосвіта як явище у практиків з'явилося значно раніше, ніж його виокремлення та визначення, проте нині воно збагачується новим змістом. Це обумовлено тим, йдеться і про медіаосвіту як: 1) освіту майбутніх медіапрацівників, майбутніх професіоналів-журналістів (преса, радіо, телебачення, Інтернет), кінематографістів, редакторів, продюсерів та ін. (вищий рівень медіаосвіти); 2) навчання майбутніх педагогів у навчальному закладі для використання медіапродуктів у подальшій педагогічній діяльності — на заняттях з викладання своєї дисципліни (напевно, слід запроваджувати нове поняття, можливо, ним і буде «предметна медіаосвіта»); 3) медіаосвіту у системі підвищення кваліфікації викладачів вишів та шкіл; 4) культуру використання медіапродуктів для досягнення наперед визначеної соціально-орієнтованої мети; 5) дистанційну медіаосвіту школярів, студентів та дорослих за допомогою телебачення, радіо, системи Інтернет; 6) самостійну/безперервну медіаосвіту; 7) професійно орієнтовану медіаосвіту майбутніх фахівців різних напрямів підготовки, оскільки йдеться не просто про «журналістику/медіа для всіх», а про те, як найефективніше використовувати професійно орієнтовані медіапродукти (медіатексти) у підготовці фахівців різних спеціальностей, щоб у подальшому вони успішно застосовували навички роботи з мас-медіа для підвищення професійного рівня, самоосвіти впродовж усього життя [21].

Висновки. Осучасненню навчального процесу — через розмаїття медіаосвітніх технологій — сприяє розвиток медіадидактики. Вона має кілька складників і розглядається деякими дослідниками як парасольковий термін. Спецкурс «Професійно орієнтована медіаосвіта» (ПОМО), орієнтований на фахові потреби з використанням профільних медіазасобів, доцільно використовувати у навчальному процесі при дистанційній формі навчання, у профільних вищах. Він розвиває медіаграмотність і критичне мислення, формує медіа- і фахову компетентності майбутнього спеціаліста.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Онкович Г. В. Медіаосвіта. Загальний курс: експерим. програма баз. навч. курсу для студ. вищ. навч. закл. Київ : ІВО НАПН України, 2010. 40 с.
2. Медіакомпетентність фахівця : кол. монографія; за наук. ред. Г. В. Онкович ; НАПН України, Ін-т вищ. освіти. Київ : Логос 2013. 286 с.
3. Сахневич І. А. Інтегрований спецкурс з основ медіакомпетентності у професійній підготовці майбутніх фахівців технічних спеціальностей // Вища освіта України. 2012. № 1. С. 101-105.
4. Сахневич І. А. Педагогічні умови застосування медіаосвітніх технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців нафтогазового профілю : автореф. дис ... канд. пед. наук : 13.00.04; В.о. Ін-т вищої освіти НАПН України. Київ : [б.в.], 2012. 20 с.
5. Сахневич І. А. Практикум для самостійного оволодіння основами медіа компетентності: методичні вказівки та завдання для студентів I-IV курсів технічних спеціальностей нафтогазового профілю. Івано-Франківськ, 2010.
6. Гуріненко І. Ю. Педагогічні умови застосування засобів мас-медіа у професійній підготовці майбутніх державних інспекторів з пожежної безпеки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти". Умань, 2012. 20 с.
7. Ганна Онкович. Медіа- та інформаційна грамотність у сучасній вищій освіті України // Вища освіта України : теорет. та наук.-метод. часоп. № 1 (Дод. 1) : Наука і вища освіта. Київ, 2014. С. 85–87.
8. Онкович Г. В. Використання інтегрованого простору знань у навчальному процесі засобами медіаосвіти // Вища освіта України. 2009. № 2. Додаток 1. Тем. вип. «Наука і вища освіта в Україні: міра інтеграції». С.166–172.
9. Онкович Г. В. Медіакомпетентність — фахова якість сучасного випускника вищої школи // Проблеми освіти, 2014. Т. 78. № 1. С. 205-211.
10. Онкович Г. В., Флегонтова Н. М., Ляліна О. О. Формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців з охорони здоров'я // Неперервна педагогічна освіта XXI століття: зб. матеріалів XIX Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П. Рудницької / [наук. ред.: Г.І. Сотська, М.П. Вовк]. – Вип. 5 (17). Київ: Талком, 2022. С. 133-135.

11. Онкович Г. В., Кірик Т. В., Боголюбова М. М. Інноваційні підходи до викладання мов у медичному виші // Міжнародна комунікація — полілог культур (актуальні питання навчання іноземців) : зб. наук. праць / за загальною редакцією проф. Л. В. Рєви-Лєвшакової. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 212 с.: іл., табл. С.85-92. ISBN 978-617-689-324-0.
12. Карасюк Сарра-Марія, Кірик Т.В., Онкович А.Д. Інновації та традиції у мовній підготовці іноземних студентів: тези доповідей міжнародного науково-практичного семінару. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. 438 с. С.156 – 159. ISBN 978-617-7675-00-7
13. Онкович Г., Ляліна О., Яцентюк М. Нове в медіаосвіті: медична блгодидактика // Інновації та традиції у мовній підготовці іноземних студентів: тези доповідей міжнародного науково-практичного семінару. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2018. 336 с.
14. Онкович Г., Качура В., Язвінська М. Нове в медіаосвіті: фармацевтична блгодидактика // Інновації та традиції у мовній підготовці іноземних студентів: тези доповідей міжнародного науково-практичного семінару. Харків : Вид-тво Іванченка І. С., 2019. С.270 – 276.
15. Медіадидактика вищої школи: програми спецкурсів / Ганна Володимирівна Онкович, Катерина Євгенівна Балабанова, Інна Юріївна Гуріненко, Наталя Мар'янівна Духаніна, Артем Дмитрович Онкович, Інна Андріївна Сахневич, Ольга Каролівна Янишин ; за наук. ред. Г. В. Онкович ; НАПН України, Ін-т вищ. освіти. Київ : Логос, 2013. 195 с.
16. Онкович Г.В., Онкович А.Д., Ляліна О.О. Спецкурс «Професійно орієнтована медіаосвіта» у розвитку фахової компетентності майбутніх працівників у системі охорони здоров'я //The 11th International scientific and practical conference “Science, innovations and education: problems and prospects” (June 1-3, 2022) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan. 2022. 819 p. P. 522-530. ISBN 978-4-9783419-3-8.
17. Онкович Г. В., Онкович А. Д., Флегонтова Н. М., Ляліна О. О. Спецкурс «Професійно орієнтована медіаосвіта» у розвитку фахової компетентності: з досвіду викладання // Актуальні пріоритети сучасної науки, освіти та практики. Матеріали XXI Міжнародної науково-практичної конференції. Париж Франція. 2022. С. 555-562. URL-адреса: <https://isg-konf.com/actual-priorities-of-modern->

- science-education-and-practice-two/ Доступно за адресою: DOI: 10.46299/ISG.2022.1.21
18. Онкович Г. В., Онкович А. Д. Професійно орієнтована медіаосвіта: студентський поступ // Modern research in world science. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. SPC "Sci-conf.com.ua". Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 563-570.
 19. Адамія З., Онкович Г., Онкович А. Спецкурс «професійно орієнтована медіаосвіта» у розвитку фахової компетентності майбутніх працівників медіасфери (проект для грузинського вишу) // Scientific foundations of pedagogy and education: collective monograph // International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2022. 301 p. Pp. 7-20.
 20. Adamia Zoia, Onkovych Hanna, Biletsky Vladymyr, Onkovych Artem. SPECIAL COURSE "PROFESSIONALLY ORIENTED MEDIA EDUCATION" IN THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE EMPLOYEES IN THE LEGAL SPHERE // Modern innovations and promising ways of development of culture and science. Proceedings of the XXXI International Scientific and Practical Conference. Boston, USA. 2022. Pp. 150-160. URL: <https://isg-konf.com/modern-innovations-and-promising-ways-of-development-of-culture-and-science/> Available at : DOI: 10.46299/ISG.2022.1.31
 21. Adamia Z., Onkovych H., Onkovych A. Спецкурс «Професійно орієнтована медіаосвіта» у розвитку фахової компетентності майбутніх працівників медіасфери (проект для грузинського вишу) // Scientific foundations of pedagogy and education: collective monograph. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2022. 301 p. Available at : DOI – 10.46299/ISG.2022.MONO.PED.3. Pp. 7-20. URL: <https://isg-konf.com/scientific-foundations-of-pedagogy-and-education/>.

REFERENCES

1. Onkovy`ch, G. V. (2010). Mediaosvita. Zagal`ny`j kurs:ekspery`m. programa baz.navch. kursu dlya stud. vy`shh. navch. zakl. [Media education. General course: an experimental program of the basic training course for students of higher educational institutions]. Ky`yiv : IVO NAPN Ukrayiny`. 40 p.

2. Mediakompetentnist` faxivcya : kol. monografiya [Media competence of a specialist: a collective monograph]. NAPN Ukrayiny`, In-t vy`shh. osvity`. Ky`yiv : Logos 2013. 286 p.
3. Saxnevy`ch, I. A. (2012). Integrovany`j speczkurs z osnov mediakompetentnosti u profesijnij pidgotovci majbutnix faxivciv texnichny`x special`nostej [Integrated special course on the basics of media competence in the professional training of future specialists in technical specialties]. Vy`shha osvita Ukrayiny`. Vol. 1. Pp. 101-105.
4. Saxnevy`ch, I. A. (2012). Pedagogichni umovy` zastosuvannya mediaosvitnix tehnologij u profesijnij pidgotovci majbutnix faxivciv naftogazovogo profilyu : avtoref. dy`s ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Inna Andriyivna Saxnevy`ch; V.o. In-t vy`shhoyi osvity` NAPN Ukrayiny`. Ky`yiv : [b.v.]. 20 p.
5. Saxnevy`ch, I. A. (2010). Prakty`kum dlya samostijnogo ovolodinnya osnovamy` media kompetentnosti: metody`chni vkazivky` ta zavdannya dlya studentiv I-IV kursiv texnichny`x special`nostej naftogazovogo profilyu [Workshop for self-mastery of the basics of media competence: methodological instructions and tasks for students of I-IV courses of technical specialties of the oil and gas profile]. Ivano-Frankivs`k.
6. Gurinenko, I. Yu. (2012). Pedagogichni umovy` zastosuvannya zasobiv mas-media u profesijnij pidgotovci majbutnix derzhavny`x inspektoriv z pozhezhnoyi bezpeky` : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : specz. 13.00.04 "Teoriya i metody`ka profesijnoyi osvity`" [Pedagogical conditions for the use of mass media in the professional training of future state fire safety inspectors: abstract of the dissertation for obtaining the scientific degree of Candidate of Pedagogical Sciences: specialty 13.00.04 "Theory and Methodology of Professional Education"]. Uman`. 20 p.
7. Onkovy`ch, G. (2014). Media- ta informacijna gramotnist` u suchasnij vy`shhij osviti Ukrayiny` [Media and information literacy in modern higher education of Ukraine]. Vy`shha osvita Ukrayiny` : teoret. ta nauk.-metod. chasop. Vol. 1 (Dod. 1) : Nauka i vy`shha osvita. Ky`yiv. Pp. 85–87.
8. Onkovy`ch, G. V. Vy`kory`stannya integrovanogo prostoru znan` u navchal`nomu procesi zasobamy` mediaosvity` // Vy`shha osvita Ukrayiny`. 2009. Vol. 2. Dodatok 1. Tem. vy`p. «Nauka i vy`shha osvita v Ukrayini: mira integraciyi». Pp.166–172.

9. Onkovy`ch, G. V. (2014). Mediakompetentnist` — faxova yakist` suchasnogo vy`puskny`ka vy`shhoi shkoly` [Using the integrated space of knowledge in the educational process by means of media education]. Problemy` osvity`. T. 78. Vol. 1. Pp. 205-211
10. Onkovy`ch, G. V., Flegontova, N. M., Lyalina, O. O. (2022). Formuvannya komunikaty`vnoi kompetentnosti majbutnix faxivciv z oxorony` zdorov`ya [Formation of communicative competence of future healthcare professionals]. Neperervna pedagogichna osvita XXI stolittya: zb. materialiv XIX Mizhnarodny`x pedagogichno-my`stecz`ky`x chy`tan` pam`yati prof. O.P. Rudny`cz`koyi / [nauk. red.: G.I. Sots`ka, M.P. Vovk].— Vol. 5 (17). Ky`yiv: Talkom. Pp. 133-135.
11. Onkovy`ch, G. V., Kiry`k, T. V., Bogolyubova, M. M. (2019). Innovacijni pidxody` do vy`kladannya mov u medy`chnomu vy`shi [Innovative approaches to teaching languages in a medical university]. Mizhnacional`na komunikaciya — polilog kul`tur (aktual`ni py`tannya navchannya inozemciv) : zb. nauk. pracz` / za zagal`noyu redakciyeyu prof. L. V. Revy`-Lyeveshakovoyi. Odesa : Odes. nacz. un-t im. I. I. Mechny`kova. 212 p. Pp. 85-92. ISBN 978-617-689-324-0.
12. Karasyuk, S-M., Kiry`k, T., Onkovy`ch, A. (2019). Innovaciyi ta trady`ciyi u movnij pidgotovci inozemny`x studentiv: tezy` dopovidej mizhnarodnogo naukovoprakty`chnogo seminaru [Innovations and traditions in the language training of foreign students: theses of reports of the international scientific and practical seminar]. Xarkiv : Vy`d-vo Ivanchenka I. S. 438 p. Pp.156 – 159. ISBN 978-617-7675-00-7
13. Onkovy`ch, G., Lyalina, O., Yacentyuk, M. (2018). Nove v mediaosviti: medy`chna blogody`dakty`ka [New in media education: medical blog didactics]. Innovaciyi ta trady`ciyi u movnij pidgotovci inozemny`x studentiv: tezy` dopovidej mizhnarodnogo naukovoprakty`chnogo seminaru. Xarkiv : Vy`d-vo Ivanchenka I. S.. 336 p.
14. Onkovy`ch, G., Kachura, V., Yazvins`ka, M. (2019). Nove v mediaosviti: farmacevty`chna blogody`dakty`ka [New in media education: pharmaceutical blog didactics]. Innovaciyi ta trady`ciyi u movnij pidgotovci inozemny`x studentiv: tezy` dopovidej mizhnarodnogo naukovoprakty`chnogo seminaru. Xarkiv : Vy`d-tvo Ivanchenka I. S. Pp.270 – 276.

15. Mediady`dakty`ka vy`shhoyi shkoly`: programy` speczkursiv [Media didactics of the higher school: programs of special courses]. Ganna Volody`my`rivna Onkovy`ch, Katery`na Yevgenivna Balabanova, Inna Yuriyivna Gurinenko, Natalya Mar`yanivna Duxanina, Artem Dmy`trovy`ch Onkovy`ch, Inna Andriyivna Saxnevych, Ol`ga Karolivna Yany`shy`n ; za nauk. red. G. V. Onkovy`ch ; NAPN Ukrayiny`, In-t vy`shh. osvity`. Ky`yiv : Logos, 2013. 195 p.
16. Onkovy`ch, G.V., Onkovy`ch, A.D., Lyalina, O.O. (2022). Speczkurs «Profesijno oriyentovana mediaosvita» u rozvy`tku faxovoyi kompetentnosti majbutnix pracivny`kiv u sy`stemi oxorony` zdorov`ya [Special course "Professionally oriented media education" in the development of professional competence of future employees in the health care system]. The 11th International scientific and practical conference "Science, innovations and education: problems and prospects" (June 1-3, 2022) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan. 819 p. Pp. 522-530. ISBN 978-4-9783419-3-8.
17. Onkovy`ch, G. V., Onkovy`ch, A. D., Flegontova, N. M., Lyalina, O. O. (2022). Speczkurs «Profesijno oriyentovana mediaosvita» u rozvy`tku faxovoyi kompetentnosti: z dosvidu vy`kladannya [Special course "Professionally oriented media education" in the development of professional competence: from teaching experience]. Aktual`ni priory`tety` suchasnoyi nauky`, osvity` ta prakty`ky`. Materialy` XXI Mizhnarodnoyi naukovo-prakty`chnoyi konferenciyi. Pary`zh Franciya. pp. 555-562. URL-adresa: <https://isg-konf.com/actual-priorities-of-modern-science-education-and-practice-two/> Dostupno za adresoyu: DOI: 10.46299/ISG.2022.1.21
18. Onkovy`ch, G. V., Onkovy`ch, A. D. (2022). Profesijno oriyentovana mediaosvita: students`ky`j postup [Professionally oriented media education: student progress]. Modern research in world science. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. SPC "Sci-conf.com.ua". Lviv, Ukraine. Pp. 563-570.
19. Adamiya, Z. Onkovy`ch, G., Onkovy`ch, A. (2022). Speczkurs «profesijno oriyentovana mediaosvita» u rozvy`tku faxovoyi kompetentnosti majbutnix pracivny`kiv mediasfery` (proyekt dlya gruzy`ns`kogo vy`shu) [Special course "professionally oriented media education" in the development of professional competence of future workers in the media sphere (a project for a Georgian university)]. Scientific foundations of pedagogy and education: collective

- monograph // International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 301 p. Pp. 7-20.
20. Adamia, Z., Onkovych H., Biletsky V., Onkovych A. (2022). SPECIAL COURSE “PROFESSIONALLY ORIENTED MEDIA EDUCATION” IN THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE EMPLOYEES IN THE LEGAL SPHERE // Modern innovations and promising ways of development of culture and science. Proceedings of the XXXI International Scientific and Practical Conference. Boston, USA. Pp. 150-160. URL: <https://isg-konf.com/modern-innovations-and-promising-ways-of-development-of-culture-and-science/> Available at : DOI: 10.46299/ISG.2022.1.31
 21. Adamia, Z., Onkovych, H., Onkovych, A. (2022). Special course "Professionally oriented media education" in the development of professional competence of future workers in the media sphere (a project for a Georgian university). Scientific foundations of pedagogy and education: collective monograph. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch. 301 p. Available at : DOI – 10.46299/ISG.2022.MONO.PED.3. Pp. 7-20. URL: <https://isg-konf.com/scientific-foundations-of-pedagogy-and-education/>.